

ДОНАЛД УЕСТЛЕЙК ПОБЕДИТЕЛЯТ

Превод от английски: Александър Димитров, 1986

chitanka.info

Уърдман стоеше до прозореца и гледаше как Руел прекрачи границата на разрешената територия.

— Приближете се — предложи на журналиста. — Сега ще видите как действа Пазача.

Журналистът заобиколи масата и застана до него.

— От тях ли е?

— Да — усмихна се Уърдман. — Имате късмет, рядък случай. Сякаш специално за вас.

— Нима той не знае какво ще последва? — с тревога попита журналистът.

— Разбира се, знае. Някои наистина не вярват, докато сами не се убедят. Гледайте.

Руел бавно вървеше към гората. Като се отдалечи на около двеста метра от лагера, започна да се свива, като притискаше корема си с ръце, спъна се, замря, после, клатушкайки се бавно, продължи напред. Продължаваше да върви, превъзможвайки болката, но преди да стигне гората, рухна и замря.

На Уърдман му мина желанието да види какво ще последва. Честно казано, той бе по-скоро теоретик и грубата действителност го плашеше. Обърна се към масата и включи селектора:

— Носилка за Руел, в гората.

Журналистът чу името и се обърна.

— Руел ли? Кой Руел? Поетът ли?

— Ако драсканиците му могат да се нарекат поезия. — Устните на Уърдман се изкривиха от отвращение. Беше чел едно-две произведения на Руел: пълен боклук.

Журналистът отново погледна през прозореца.

— Чух, че са го арестували — замислено каза той.

Над рамото на посетителя Уърдман видя как Руел се надигна на колене и бавно запълзя към гората. До него дотичаха хора с носилка, поеха сразеното от болка тяло и го понесоха към лагера. Когато изчезнаха от погледа им, журналистът попита:

— Ще се оправи ли?

— Някой и друг ден ще полежи в изолятора и ще дойде на себе си.

Журналистът се извърна от прозореца.

— Доста нагледно — предпазливо каза той.

— Вие сте първият страничен човек, наблюдавал тази картина — със задоволство произнесе Уърдман. Отново си бе възвърнал доброто настроение. — Нали е сензация, а?

— Да — съгласи се журналистът, сядайки в креслото. — Сензация е.

Продължиха интервюто.

Уърдман вече не помнеше за кой път през тази година му се налага да обяснява какво е Пазача и в какво се състои великото му значение за обществото.

Сърцето на Пазача представлява миниатюрна черна кутийка, мъничък радиоприемник, присаден в тялото на затворника. В центъра на лагера се слага предавател. Докато затворникът се намира в границите на 150-метровата зона на действие на предавателя, всичко е наред. Но само да се отдалечи малко и черната кутийка започва да изпраща импулси на болка в нервната му система. Болката се усилва с отдалечаването от предавателя и в максимума си буквално го парализира.

— Разбирате ли, затворникът не може да се скрие — продължи Уърдман. — Дори Руел да беше стигнал до гората, ние пак щяхме да го открием — непременно щеше да се издаде с крясъците си.

Първоначално идеята за Пазача предложи самият Уърдман — по онова време младши надзирател във федералния затвор. Пречка за внедряването му няколко години бяха всякакъв род сантиментални възражения, но сега — накрая — назначиха Уърдман начело на опитния проект с изпитателен срок от пет години.

— Ако резултатите се окажат добри, а аз съм убеден в това — каза Уърдман, — всички затвори на Федералната система ще възприемат новия метод.

И наистина Пазача изключваше всяка възможност за бягство, позволяваше лесно да се справят с бунтовете — достатъчно беше само за минута-две да изключат предавателя — и опростяваше самата система за охрана на затворите.

— При нас охраната просто отсъства — продължи Уърдман. — Само няколко души за екстрени случаи и за работа в изолатора. Опитният проект се отнасяше изключително до държавни престъпници.

Уърдман се усмихна:

— Може да се каже, че в нашия затвор се е събрала нелоялната опозиция.

— С други думи, политически затворници — каза журналистът.

— Ние не използваме тази формулировка — сухо каза Уърдман.

Журналистът се извини и побърза да завърши интервюто. Уърдман отново прие благодушен вид и го изпратя до изхода на затвора.

— Погледнете — махна с ръка той. — Никакви стени няма, нито картеници на кулите. Ето го най-сетне идеалния затвор!

Журналистът още веднъж му благодари за интервюто и се запъти към колата си. Уърдман изчака да си замине и тръгна към изолатора, за да хвърли поглед на Руел. Но му бяха направили инжекция и в момента спеше.

* * *

Руел лежеше по гръб, забил поглед в тавана. В главата му постоянно се въртеше една и съща мисъл: „Не знаех, че толкова ще боли. Не знаех, че толкова ще боли“. Мислено взе голяма четка и с черна боя написа на снежнобелия таван: „Не знаех, че толкова ще боли“.

— Руел!

Обърна глава и видя до леглото си Уърдман, но не отговори.

— Казаха ми, че сте дошли на себе си.

Руел мълчеше.

— Аз ви предупреждавах — напомни му Уърдман. — Казвах ви, че е безсмислено да бягате.

Руел отвори уста и каза:

— Няма нищо, не се безпокойте. Вие си гледате своята работа, аз — моята.

— Не се безпокойте?! — облеци се Уърдман. — А от къде на къде трябва да се безпокоя?

Руел вдигна очи към тавана. Думите, начертани преди минута, бяха изчезнали. Ако имаше хартия и молив... Думите отминават, трябва да умееш да ги задържиш...

— Мога ли да ви помоля за хартия и молив?

— За да пишете нови гадости? Не, разбира се!

Затвори очи и започна да следи отлитащите думи.

— Болката ще мине — увери го Уърдман. — Лежите вече три дена. Трябва да ви е минало.

— Но тя ще се върне — каза Руел. Затвори очи и отново написа думите на тавана. — Тя ще се върне.

— Не се правете на дете — възрази Уърдман. — Няма я и няма да се върне, стига само да не намислите отново да бягате.

Руел мълчеше.

Уърдман го наблюдаваше леко усмихнат, изведнъж се намръщи.

— Ама нали не се каните...

Руел го изгледа с известно удивление.

— Разбира се, че се каня. Нима сте се съмнявали?

— Никой не се е осмелявал да избяга повторно.

— Аз никога няма да изневеря на себе си. Никога няма да престана да вярвам, че съм именно такъв, какъвто трябва да бъда. Запомнете го!

— Значи отново ще бягате, а? — Уърдман не сваляше поглед от Руел.

— Отново и отново.

— Глупости! — Уърдман сърдито го заплаши с пръст. — Разбира се, ако искате да умрете, ще ви дам тази възможност. Нима не знаете, че ако не ви отнесем обратно, ще умрете?

— Това също е бягство — каза Руел.

— Какво пък, щом желаете — тръгвайте, обещавам да не пращам хора за вас.

— Това означава да изгубите. — Руел най-сетне премести погледа си върху озлобеното лице на Уърдман. — Да изгубите по вашите собствени правила. Вие твърдите, че черната кутийка ще ме принуди да отстъпя, а това означава, че тя ще ме застави да се променя. А аз твърдя, че докато бягам, вие губите. А ако черната кутийка ме убие, губите окончателно.

Уърдман махна с ръце и се развика:

— Да не мислите, че това е игра, а?

— Разбира се — отговори Руел. — Точно затова и сте я изобретили.

— Вие сте побъркан — каза Уърдман, като отстъпи назад. — Мястото ви е в лудница, а не тук!

— Това също е загуба! — извика Руел след затръшналата се врата.

* * *

Руел отпусна глава на възглавницата. Останал насаме, той отново бе във властта на преживения ужас. Ужасяваше се от черната кутийка, особено сега, когато знаеше какво представлява. Само мисълта за Пазача го караше да се разтреперва от страх. Но не по-малко се боеше да изгуби себе си, своята същност. И този абстрактен страх в никакъв случай не бе по-слаб, не, по-силен бе от страха от болката, тъй като отново и отново го подбуждаше да повтори опита за бягство.

— Но аз не знаех, че толкова ще боли — прошепна той и отново изписа думите на тавана. Сега вече с червена боя.

* * *

На Уърдман му казаха кога Руел ще излезе от изолатора и той го чакаше на вратата. Руел изглеждаше отслабнал и състарен. Прикри с ръка очите си от ярката слънчева светлина и погледна Уърдман.

— Довиждане, Уърдман — каза той и тръгна на изток, към гората.

— Вие се гаврите с мен — каза бавно Уърдман, сякаш се съмняваше.

Руел не го удостои с отговор и продължи твърдо да върви към гората.

Уърдман не помнеше някога да е изпитвал подобен гняв. Искаше му се да догони Руел и да го удуши със собствените си ръце. Сви юмруци, като заповтаря наум: но аз съм разумен човек, здравомислещ, не съм жесток. Както и Пазача, който също е разумен, здравомислещ и не е жесток. Единственото, което искаше, бе подчинение. И Уърдман се стремеше само към подчинение. Пазача наказваше единствено подобно безсмислено предизвикателство, каквото Руел отправяше към

затвора. И той, Уърдман, постъпваше също така. Руел бе антисоциална, стремяща се към самоунищожение личност. Трябваше да му даде урок. За негова полза, както и за благо на обществото. Трябваше да му се даде хубавичък урок.

— И какво искаш да постигнеш? — извика Уърдман, като изгаряше буквално с очи гърба на Руел, който, без да забавя крачка, все така мълчаливо вървеше напред. — Никого няма да пратя за теб! Сам ще допълзиш!

Свит одве, Руел с преплитащи се крака се мъкнеше през полето към дърветата. Уърдман стисна зъби и се върна в кабинета си да пише отчет. Само два опита за бягство през изтеклия месец.

През деня два или три пъти поглеждаше през прозореца. Първия път видя как Руел на четири крака се влачи към дърветата. После вече не се виждаше, чуваха се крясъците му. Уърдман с голяма мъка се съсредоточи върху отчета.

Вечерта излезе навън. От гората, както и преди, се разнасяха виковете на Руел — слаби, но чести. Малко по-късно при Уърдман дойде главният лекар.

— Мистър Уърдман, трябва да го върнем.

Уърдман кимна.

— Искам да се убедя, че урокът му е достатъчен.

— Чуйте го само!

— Добре, вървете — мрачно се съгласи Уърдман.

В този момент виковете секнаха. Уърдман и лекарят обърнаха глави, заслушаха се — тишина. Лекарят хукна към изолатора.

* * *

Руел лежеше и крещеше. Болката не му позволяваше да мисли, но понякога, след особено силен крясък, тя за миг отстъпваше и в този миг той продължаваше милиметър по милиметър да пълзи — по-далеч от затвора. През последните няколко часа се бе придвижил малко повече от два метра. Сега главата и дясната му ръка се виждаха от междуселския път, минаващ през гората.

От една страна, Руел не възприемаше нищо освен болката и виковете си. От друга страна, с някаква неестествена, кристална яснота

отбелязваше всичко заобикалящо го: тревичките пред очите му, застиналостта на гората, клонките на дърветата високо горе. И малкия камион, спрял на пътя.

Човекът, който скочи от камиона и се наведе над Руел, бе облечен в прости фермерски дрехи. Лицето му бе изморено, набраздено от бръчки.

— Какво ти е, а, приятел?

— А-а-а! — развика се Руел.

— Ще те откарам при доктора. — Фермерът пъкна в устата на Руел парче плат. — Стискай. Ще ти стане по-леко.

По-леко не му стана, но платът заглуши крясъците.

Беше в съзнание и всичко помнеше: пътуването в падащия здрач, лекаря, краткия разговор между него и фермера. После как фермерът си отиде, а лекарят се върна. Беше млад, бледен и зъл.

— От затвора ли сте?

Руел викаше през плата. Главата му трескаво се мятеше. Режеха го с ледени ножове, търкаха шията му с шкурка, а в стомаха му кипеше киселина. Някой му късаше ставите така, както се откъсва крилце на пиле. Одираха кожата му, бодяха с игли нервите му и ги горяха на огън, с чук удряха по опънатите му мускули, груби пръсти натискаха очите му отвътре. Й все пак гениалната мисъл, заложена в тази болка, не му позволяваше да загуби съзнание, да потъне в забрава. Да се спася от мъките бе невъзможно.

— Зверове... — промърмори лекарят. — Ще се опитам да извадя от вас тази кутийка. Не знам какъв ще е резултатът, пазят в тайна устройството й, но ще опитам...

Той излезе и се върна със спринцовка.

— Сега ще заспите.

* * *

— Никъде го няма.

Уърдман яростно изгледа лекаря, но разбираше, че казва истината.

— Така. Значи някой го е прибрал. Имал е помощник, който му е помогнал да избяга.

— Никой не би посмял — отбеляза лекарят.

— И все пак — каза Уърдман — ще известя полицията.

След два часа полицаите, след като разпитаха местните жители, намериха фермера, който бе прибрал ранен човек и го бе откарал при доктор Алин в Бънстаун. Полицията бе убедена, че фермерът е действувал поради незнание.

— Но не и лекарят — мрачно заяви Уърдман. — Той сигурно веднага всичко е разбрал.

— Да, сър, вероятно.

— И не е доложил.

— Не, сър.

— Ще дойда с вас. Почакайте ме.

— Слушам, сър.

Пристигнаха без сирена, влязоха в операционната и завариха доктор Алин да си мие инструментите в умивалника.

Алин ги изгледа спокойно и каза:

— Чаках ви.

Уърдман посочи човека, който лежеше без съзнание на масата.

— Ето го и Руел.

— Руел ли? — удиви се Алин. — Поетът?

— Нима не знаехте? Тогава защо му помогнахте?

Вместо отговор Алин внимателно го огледа и попита:

— А вие очевидно сте самият Уърдман, нали?

— Да, аз съм.

— Тогава това е ваше — каза Алин и пхва в ръката на Уърдман окървавена черна кутийка.

* * *

Таванът бе чист и бял. Руел пишеше по него думи, но болката не минаваше. Някой влезе в стаята и застана до леглото му. Руел бавно отвори очи и видя Уърдман.

— Как се чувствувате, Руел?

— Мислех си за забравата — проговори Руел. — За поема на тази тема.

Погледна тавана, но бе празен.

— Веднъж ме помолихте за хартия и молив... Решихме да ви дадем.

Руел внезапно почувствува надежда, после разбра.

— А — каза той, — това ли било.

Уърдман се намръщи.

— Защо? Мога да ви дам хартия и молив.

— Ако обещавам да не бягам.

— Е, какво решавате? Не можете да избягате, време е да се примирите.

— Искате да кажете, че не мога да спечеля. Но няма и да изгубя. Играта е ваша, ваши са правилата, вие ги диктувате. На мен ми стига и равен резултат.

— Вие още ли мислите, че това е игра... Искате ли да хвърлите един поглед какво постигнахте, а? — Уърдман отвори вратата и даде знак. В стаята въведоха доктор Алин. — Помните ли този човек?

— Да — каза Руел.

— След час в него също ще има черна кутийка. Доволен ли сте? Гордеете ли се със себе си, а, Руел?

— Простете — промълви Руел, като погледна Алин.

Алин се усмихна и поклати глава.

— Не се извинявайте. Утешавах се с надеждата, че един процес при открити врати ще ни помогне да се избавим от подобно зверство. — Усмивката му угасна. — Уви, процесът бе при закрити врати, гласност нямаше...

— И двамата сте направени от едно и също тесто — с презрение каза Уърдман. — Дай им емоциите на тълпата — само за това сте способни да мислите. Руел в своите тъй наречени поеми, а вие — в речта си пред съда.

— О, вие произнесохте реч? — Руел се усмихна. — Жалко, че не бях там да я чуя.

— Не беше блестяща — каза Алин. — Нямах време да се подготвя. Не знаех, че процесът ще продължи само един ден.

— Напълно достатъчно — прекъсна го Уърдман. — Ще имате време да се наговорите тук.

На излизане Алин се обърна.

— Моля ви, изчакайте ме. Операцията скоро ще свърши.

— Идвате ли с мене? — попита Руел.

— Че как иначе — каза Алин.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 40,41,42/1986 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.